

Az ismeretkör: Cigány gyermekek oktatásának kérdései

Kredittartománya: 12 kredit

Tantárgyai:

- 1) Cigány gyermekek mentorálása
- 2) Szegregációtól az inklúzióig
- 3) Erőszakmentes kommunikáció
- 4) Szabadidő-szervezés módszertana

Tantárgy neve: Szegregációtól az inklúzióig

Neptunkód: BNSZPD2019, BLSZPD2019

Kreditértéke: 3

A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 50% elmélet, 50% gyakorlat

A tantárgy besorolása: kötelező

A tanóra típusa: előadás és óraszám: 1 gy/hét az adott félévben: 15 óra.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további módok, jellemzők: Gyakorlatok, esetismertetések,

A tantárgy tantervi helye: 6. félév

A számonkérés módja: gyakorlati jegy

Az ismeret ellenőrzésben alkalmazandó további módok: házi dolgozat, egyéni és csoportos munka

Előtanulmányi feltételek: Gyógypedagógiai ismeretek

Tantárgyleírás:

A kurzus célja, hogy megismertesse a hallgatókat az integráció és a szegregáció fogalmával, és ezek a jelenségek a mai magyar társadalomban való megjelenésével. A kurzus során az interdiszciplinaritás (szociológia, kulturális antropológia, szociálpszichológia) kínálta elemzései szempontok segítségével bemutatjuk a szegregáció és az integrálódás lehetséges okait, tényezőit, hatásait. Kitérünk a legnagyobb hazai kisebbség, a magyarországi cigányság társadalmi integrációjának akadályaira. Sorra vesszük azokat a tényezőket, amelyek sok esetben sikertelenné teszik a cigány tanulók iskolai mobilitását és sikeres társadalmi integrálódását. Szó lesz a romák tágabb szociokulturális környezetéről, amely sok vonatkozásban kondicionálja a társadalmi szegregációt, és ennek hosszú távú hatásáról a hazai társadalomszerkezetben betöltött szerepére. Kiemelten foglalkozunk a struktúra és az egyén dinamikus viszonyával rámutatva, hogy a társadalom strukturális meghatározottsága hogyan befolyásolja a szegregáció és az integráció lehetőségét.

Kötelező, illetve ajánlott irodalom:

Kötelező irodalom:

1. Havas Gábor – Kemény István – Liskó Ilona [2002]: Cigány gyerekek az általános iskolában. Ú.M.K, Budapest, ISBN 963 404 356 9
2. Csányi Yvonne: Integráció és inklúzió: nemzetközi és hazai körkép. In: Csányi Yvonne (és mások) (2007): Inkluzív nevelés-a tanulók hatékony megismerése:kézikönyv a pedagógusképző intézmények számára. Budapest, Sulinova Kht., pp. 138-163.
3. Hablicsek László [2007]: A roma népesség iskolázottságának területi alakulása: tények és becslések. *Kisebbségkutatás*, 16. évf. 4. szám, pp.729-766.
4. Róbert Péter (2003): Egyenlőtlen esélyek az iskolai képzésben. in: Meleg Csilla (szerk.): *Iskola és társadalom*, Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, pp.245-275,

ISBN 963 9542 04 0

5. Stewart, Michael [1994]: Daltestvérek. Az oláh cigány cigány identitás és a közösség élése a szocialista Magyarországon. T-Twins - MTA Szociológiai Intézet - Max Weber Alapítvány, Budapest, pp.101-139, ISBN 963 7977 55 4
6. Liskó Ilona (2006): A hátrányos helyzetű tanulók iskoláztatási esélyei, *Educatio*, 2006/1. számában
<http://oitk.tatk.elte.hu/hu/node/40>
7. Tony Booth-Mel Ainscow (2009): Inklúziós index. Útmutató az inkluzív iskolák fejlesztéséhez. Csefkó Mónika, Csepregi András és Mozgáskorlátozottak Békésmegyei Egyesülete, ISBN 978 963 06 6901 6

Ajánlott irodalom:

-Csányi Yvonne: Különtámogatás: Szegregáltan vagy integráltan.

Elektronikusan elérhető:

<http://epa.oszk.hu/01500/01551/00016/pdf/1081.pdf>

-Kertesi Gábor [2005]: A társadalom peremén. Romák a munkaerőpiacon és az iskolában. Osiris Kiadó, Budapest, ISBN 963 389 737 8

-Majtényi Balázs – Majtényi György [2012]: Cigánykérdés Magyarországon 1945- 2010. Libri, Budapest, ISBN 978 963 310 120 9

-Forray R. Katalin - Hegedűs T. András [1988]: Tradicionális családi nevelés és iskolai magatartás egy innovatív cigány közösségben. *Pedagógiai Szemle*, 2. pp.124-137.

-Fülöp Istvánné: Útmutató az integrációs és képesség-kibontakoztató felkészítéshez, az IPR bevezetéséhez.

Elektronikusan elérhető:

http://new.mako.hu/letoltesek/dokumentumok/pepo_IPR_utmutato.pdf

Előírt szakmai kompetenciák, kompetenciaelemek, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:

a) tudása

- Ismeri a szociális segítségnyújtáshoz szükséges, elsősorban társadalomismereti, társadalom- és szociálpolitikai, szociális munkára vonatkozó, másrészt pszichológiai, jogi, igazgatási, egészségügyi, pedagógiai ismeretrendszerek alapjait.
- Ismeri a szociális segítségnyújtáshoz szükséges ismeretszerzés módjait és a legfontosabb ismeretszerzési forrásokat.
- Ismeri a különböző társadalmi és szociális problémákat, a kielégítetlen szükségleteket, a veszélyeztető tényezőket.
- Ismerettel rendelkezik a társadalomról, a szociálpedagógia felhasználóiról, célcsoportjairól és azok környezetéről.
- Ismeri a szociális, a gyermekjóléti, a gyermekvédelmi, a nevelési intézmények működését, azok jogi szabályozását.
- Ismeri a szociálpedagógia fogalomkészletét, történetét, elméleteit. Ismerettel rendelkezik a szociálpedagógia gyakorlatáról.
- Ismeri az elmélet és a gyakorlat összefüggését, szintetizálni tudja elméleti és gyakorlati ismereteit.
- Ismeri a szociálpedagógia színtereit, a szociálpedagógiában alkalmazott munkaformákat, módszereket.
- Módszertani tudással rendelkezik, átlátja a szociális szakma innovációjának lehetőségeit.
- Ismeri a szociálpedagógia szakmai, etikai normáit.
- Ismeri az informatika eszközeivel történő hatékony kommunikáció formáit, az információk, elemzések mások számára történő prezentálásának eljárásait, eszközeit.

b) képességei

- Képes a társadalom működési szabályszerűségeinek felismerésére, azok rendszerszerű elemzésére, a társadalmilag kedvezőtlen helyzeteket létrehozó okok, következmények feltárására és értelmezésére.
- Képes a szociális segítségnyújtás módszereinek alkalmazására.
- Képes a szociális problémák, szükségletek, veszélyeztető tényezők felismerésére, feldolgozására, elemzésére, kezelésére, megoldására.
- Képes a szociálpedagógia célcsoportjai szocializációjának, személyiségfejlődésének sajátosságait, törvényszerűségeit átfogóan elemezni.
- Képes az egyének, családok, csoportok, közösségek jog- és érdekérvényesítő képességének fejlesztésére.
- Képes a gyermekjóléti, gyermekvédelmi, és szociális szolgáltatásokat nyújtó, valamint nevelési intézményekben szociálpedagógiai szakmai munka végzésére, az elsajátított társadalomismereti, pszichológiai, jogi, igazgatási, egészségügyi ismeretek és alapelvek alkalmazására.
- Képes a különböző helyzetű gyermekek, fiatalok és csoportjai, családja, valamint pedagógusai számára szakszerű szolgáltatásnyújtásra a nevelés, oktatás, szabadidőpedagógia, szociálpedagógia, szociális munka korszerű eszközeivel, továbbá ezeknek a folyamatoknak a tervezésére, kivitelezésére és elemzésére.
- Képes a szociális szakmai tevékenységhez szükséges prevenciós és problémakezelő módszerek, technikák hatékony és innovatív alkalmazására.
- Képes a szociálpedagógusi munkában a szakmai etikai normák hatékony érvényesítésére.
- Hatékonyan alkalmazza az informatikai eszközöket kommunikációra, információk gyűjtésére és közzétételére, társadalomtudományi adatbázisok használatára.

c) attitűdje

- Rendelkezik a társadalomtudományi gondolkodás sokszínűségével, azt hitelesen képviseli környezetében.
- Rendelkezik a társadalmi problémák iránti érzékenységgel, elkötelezett az európai értékek lokális alkalmazására, szemléletét áthatja az elesettek és kiszolgáltatottak melletti szolidaritás, az előítéletek elleni küzdelem.
- Érzékeny és nyitott a társadalmi problémákra.
- Munkáját kapcsolatteremtés- és fenntartás, konfliktusmegoldási készség, lokális és globális problémák iránti érzékenység és megoldási készség, empátia, kooperáció, segítő attitűd és fejlett kommunikációs készség jellemzi.
- Emberi kapcsolataiban humánus és etikus magatartású, szakmai feladatainak ellátása során a szociális munka etikai kódexét betartja.
- Ismereteit empátiával, toleranciával, rugalmassággal, kreativitással alkalmazza.
- Egyéni munkájában reális önismerettel, önértékeléssel rendelkezik, önmagát kritikusan szemléli.
- Projektalapú és együttműködésre épülő munkavégzés mellett elkötelezett, és értékeli a közös munkához való egyéni hozzájárulást.
- Nyitott a szakmai továbbképzésekre, módszertani innovációkban szívesen részt vállal.
- Törekszik a folyamatos szakmai önképzés megvalósítására, a szakmai továbbképzéseken való részvételre.
- A szociálpedagógiai munkáját elkötelezetten, szakmai igényességgel és minőség tudattal végzi.
- Elfogadja és a gyakorlatban is megvalósítja az egészségmegőrző szemléletet és

életvitelt.

d) autonómiája és felelőssége

- A szakmai és szakmaközi együttműködés során felelősségteljesen jár el.
- Önálló, konstruktív és erős érdekérvényesítő az intézményen belüli és kívüli szakmai együttműködések során.
- Képviseli a szociálpedagógia módszereit, ismereteit. Adekvát esetben felelősségteljesen képviseli szakmai szervezeti egységét.
- Felelősséget vállal az egyénnel, csoportokkal, közösségekkel végzett szociálpedagógiai tevékenységért.
- Felelősen áll ki a szociálpedagógia jogi, etikai és szakmai normáinak betartása és védelme érdekében.
- Szakmai és társadalmi fórumokon szuverén szereplőként jeleníti meg nézeteit, felelősen képviseli szervezeti egységét és szakmai csoportját.

Tantárgy felelőse: Uzsaly Zoltán Sándorné Dr. Pécsi Rita, PhD főiskolai docens

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Elekes Györgyi, PhD főiskolai docens